

BLADET FRA MUNNEN: Et «Fader vår» i klimaendringenes tidsalder

Under vignetten «Bladet fra munnen» inviterer redaksjonskomiteen for VANN mennesker med meninger og tilknytning til vann og vannfagene til å presentere aktuelle hjertesaker. Denne gangen er det Bent Christen Braskerud som har ordet og spalteplassen.

Få måneder har gått siden klimaforhandlingene i Paris (COP21) var ferdig. Verdens nasjoner har lovet å forplikte seg på tiltak som vil begrense temperaturstigningen til 2,0 °C. Den siste dagen som klima- og miljøvernminister skriver Tine Sundtoft i Aftenposten (16. des. 2015) om den nye klimaavtalen: “Noen påpeker at avtalen ikke er tilstrekkelig til å nå 2-gradersmålet. De har rett. Men det er en begynnelse”.

Vi som befolker denne planeten; mennesker, dyr og planter er takknemlige for alle tiltak som holder kloden levelig. Men, gjør vi nok – vil 2 grader sikre framtidige generasjoner livsgrunnlaget de er avhengige av. Hva om nasjonene ikke leverer på lovnadene, eller klimamodellene har oversett en faktor som øker temperaturen mer enn beregnet?

Det er sagt at vi får de politikerne vi fortjener. Partienes overlevelse står over nødvendige endringer, fordi frykten for ikke å gjenvelges eller fall på meningsmålingene er truende. Vi som er velgere sitter i «glasshus». Våre arbeidsplasser, organisasjoner og livsmønstre kan også føles truet av noen av tiltakene som fremsettes som nødvendige.

Det kan synes som om tiden er inne for å vende seg til «starteren av det hele» i håp om å

finne veier ut av situasjonen vi står i. En mulighet er å la Herrens bønn, eller Fader vår (ref. Matteus 6:9-13), gi lys over veien. Teologisk har leddene hatt sin relativt faste betydning. Hva med å la bønnene bli et rammeverk for friere assosiasjoner? Neste gang du ber eller møter bønner, vil den kanskje tale til deg på en annen måte?

1. Vår Far i himmelen!

«Fader vår» er endret! I 2011 ble Bibelen oversatt på nytt. Noen føler seg ukomfortable med endringen. Selv synes jeg det er vanskelig å endre innlært vane, og ikke alle deler i bønner er en forbedring, etter min smak. Likevel synes jeg denne første linja kan gi to viktige poeng: Den tydeliggjør den generelle motviljen mot endring svært mange av oss har, og den minner oss om at vi ikke er alene i universet.

2. La navnet ditt helliges

«Hva er hellig for deg?» blir enkelte spurt i avisintervjuer. For meg er livet i all dets mangfoldighet hellig. Jeg synes det er godt å tenke seg skapt, ønsket og villet av noen som ikke er min biologiske mor og far. Jeg tenker at denne Skaperen også ønsker at skaperverket skal leve. Vi er en del av det.

3. La riket ditt komme

«Guds rike er kommet nær» proklamerte Jesus, og pekte på seg selv. Hva stod tømmermannen fra Nasaret for? Når jeg søker i den elektroniske Bibelvesjonen, finner jeg bl.a. rettferdighet, omvendelse, tillitsfull tro, gode nyheter, bort med fandenskapen og lev livet slik det er tenkt. Det livet Jesus levde hadde alltid et syn for medmennesket; spesielt de som sleit. Hva om noen av hans verdier fikk større plass i vår klimatenkning?

4. La viljen din skje på jorden slik som i himmelen

Dette er en meget åpen bønn. Hva er Skaperens vilje? Jeg tenker at den er dynamisk, og at noe beskrives i bønn nr. 2 og 3 over. La det ikke være noen tvil: Skaperen av Livet ønsker ikke at livsgrunnlaget ødelegges, det skal forbedres.

5. Gi oss i dag vårt daglige brød

Gjennom menneskenes historie har sult og hungersnød vært vår store bekymring. For 80-90 år siden var det ikke uvanlig at våre forfedre la seg sultne. I mange land gjelder det fremdeles. Framtida ser ikke veldig lys ut mht. matvaresikkerhet. FAO, FNs landbruksorganisasjon, mener vi må øke verdens matproduksjon med 70 % innen 2050 for å dekke matbehovet til en voksende befolkning. Da er det en utfordring at flere av verdens store matkamre trues av tørke pga. klimaendringene. I tillegg vil fosfor, det essensielle næringsstoffet for planteproduksjon, bli mangelvare om det ikke resirkuleres på en bedre måte.

I vårt samfunn er det få i primærnæringene, slik at det daglige brød skaffes gjennom lønnet arbeid. For meg har denne bønningen minst to poeng:

- Den minner oss om behovet for næring for mennesker, fauna og flora og at våre aktiviteter ikke må ødelegge forutsetningen for å dyrke den nødvendige maten.
- Dessuten minner den oss om vårt behov for sikre arbeidsplasser. La oss sørge for at de er sikre, fordi de bygger på en for naturen bærekraftig produksjon.

6. Og tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere

I denne bønningen ligger det etter min mening mulighet for stor frihet. Tilgivelse er en mulighet til å starte på nytt, når vi har gått på trynet, eller gjort noe som *er* på trynet. Det ligger imidlertid et krav her: Tilgivelse fås når tilgivelse gis.

Anger kan være en viktig del av tilgivelse, og kan være en forutsetning for oppretting. Et spørsmål er om vi i industrialiserte samfunn trenger tilgivelse fra samfunn som ønsker utvikling, men som vanskelig kan oppnå det pga. klimaforverringene? Hvilke konsekvenser har det å ta et ansvar for vårt samfunns tidligere valg, og hvilke muligheter vil det gi oss om vi tar ansvaret inn over oss?

7. Og la oss ikke komme i fristelse, men frels oss fra det onde

«Vi har alt, men det er også alt vi har», skal Ole Paus ha sagt. «Mye vil ha mer, og fanden vil ha fler» er et annet ordtak. Det kan også passe med et Pauli ord «Det gode jeg ønsker å gjøre, gjør jeg ikke, mens det onde jeg ikke vil gjøre, gjør jeg». Av og til tenker jeg at vi må beskyttes mot oss selv, og ledes til å gjøre de gode valg. «Pisk og gulrot»; avgifter og stimuli.

Den onde blir av enkelte kalt «tyven». Jeg synes det er et godt begrep, fordi noen handlinger stjeler det gode livet fra oss. Slik har det vært i klimaarbeidet også – så to spørsmål kan være: Hva er viktig for deg? Hva kan du gjøre for å oppnå dette på en bærekraftig måte?

8. For riket er ditt og makten og æren i evighet

Det vi har laget, tjent og ervervet, er dypest sett ikke vårt – vi låner det, på samme måte som vi «låner» livet. Vi står i en rekke av generasjoner for oss. Ville våre handlinger blitt annerledes om vi behandlet kloden som et lån fra våre barn? Hvordan ville vi hatt det om våre forfedre var i vårt sted?

9. Amen

Så langt «Fader vår». Vår jord er ikke noe «paradis», men vi kan oppleve paradisiske tilstander i perioder. Hvis vi løfter blikket fra vår egen navle, og ser på verden som ligger foran oss, er det uendelig mange handlinger vi kan gjøre for å virkeliggjøre «det gode liv» for naturen, naboen og oss selv. Men vi har noen sterke utfordringer i å bevege oss ut av «business as usual» frivillig. Et

minimum er å gi de av oss som ønsker en endring mot et klimanøytralt samfunn, ryggdekning gjennom valg og heiarop for øvrig. Vi får de politikerne og det samfunnet vi fortjener.

Vi som jobber med vann er heldige; vann er en forutsetning for livet. La oss lage levende vann! Amen betyr; la det skje!